

Sprawozdanie z działalności Komisji Geografii Historycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego za 2019 r.

W 2019 r. odbyły się trzy posiedzenia Komisji Geografii Historycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego: 28 lutego, 29 maja i 5 grudnia. Spotkania lutowe i grudniowe zorganizowano w Instytucie Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, a majowe – gościnnie w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN, również w stolicy. Wszystkie seminaria prowadziła dr hab. Beata Konopska. Spotkania merytoryczne w maju i grudniu poprzedzone zostały dodatkowo naradami organizacyjnymi.

Pierwsze seminarium, współorganizowane przez IH PAN, poświęcono metodycznym problemom opracowania atlasów historycznych Wielkiego Księstwa Litewskiego i ziem ruskich Korony. W trakcie spotkania wygłoszone zostały cztery referaty. W wystąpieniu pt. *Mapy szczegółowe XVI wieku – dopełnienie serii* dr hab. Marek Słoń zaprezentował główne założenia serii „Atlas historyczny Polski”, podsumował dotychczasowe prace i wskazał na rozszerzanie ich zakresu m.in. o cyfrowe edycje rejestrów poborowych z drugiej połowy XVII w., które stanowią główną podstawę opracowania atlasów. *Opracowanie sieci osadniczej i podziałów administracyjnych Korony dla drugiej połowy XVIII w. na podstawie map i szkiców Karola Perthéesa* to tytuł referatu dr. hab. Bogumiła Szadego, który przedstawił główne założenia nowego projektu badawczego realizowanego obecnie w IH PAN. W referacie *Atlas historyczny ziem ruskich Korony – założenia projektu* dr hab. Andrzej Janeczek krótko scharakteryzował dotychczasowe prace nad tworzeniem atlasów historycznych wspomnianego obszaru i przedstawił zakres planowanych działań badawczych.

Podobnie jak dotychczas realizowana seria AHP atlas ziem ruskich będzie się skupiał na drugiej połowie XVI w. Założenia projektu „Atlas historyczny Wielkiego Księstwa Litewskiego” przedstawili z kolei dr hab. Marzena Liedke i dr Piotr Guzowski. Prace będą prowadzone w oparciu o doświadczenie zebrane w trakcie przygotowywania serii „Mapy szczegółowe XVI wieku”, przy czym ze względu na stan zachowania bazy źródłowej dotyczyć będą drugiej połowy XVIII w. Dyskusję po referatach otworzyła dr Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, prezentując ‘Litewski atlas narodowy’. Wśród poruszonych wątków znalazły się takie problemy, jak podstawa źródłowa prezentowanych atlasów, kwestie onomastyczne czy charakter map wynikowych, które powinny stanowić raczej podkład do nanoszenia dodatkowych treści w przyszłości.

Drugie seminarium KGH w 2019 r. zatytułowane zostało: „Atlas Historyczny Miast Polskich. Dotychczasowe dokonania i perspektywy na przyszłość”. W trakcie spotkania wygłoszono trzy referaty. O historii i głównych założeniach serii „Atlas Historyczny Miast Polskich” mówił prof. Roman Czaja, przygotowania do publikacji nowego tomu atlasu Torunia zreferował dr Radosław Golba, a najnowsze prace nad atlasem miast śląskich – dr hab. Rafał Eysymontt. W dyskusji poruszano takie wątki, jak pozycja polskiej serii AHMP na tle europejskim, relacja między opracowanym atlasem a współczesnymi podziałami geodezyjnymi, precyzja w wyrysowywaniu poszczególnych elementów planu, definicja edycji mapy dawnej, relacje między opracowaniem tradycyjnym (papierowym) a cyfrowym czy też kwestie

techniczne związane ze skanowaniem map (szczególnie możliwości zniekształceń skanów w związku z konstrukcją skanerów bębnowych).

Trzecie i ostatnie w 2019 r. seminarium dotyczyło relacji między środowiskiem przyrodniczym i gospodarką. Wygłoszone zostały na nim dwa referaty: *Krajobraz jako barometr sytuacji społeczno-gospodarczej: sukcesja ekologiczna jako wskaźnik kryzysu* dr. Adama Izdebskiego oraz *Kryzysy i odbudowy gospodarki rolnej w świetle źródeł przyrodniczych i historycznych na przykładzie starostwa pobiedziskiego i komturii*

joannitów w Łagowie dr. Piotra Guzowskiego. Oba teksty powstały w ramach realizowanego w latach 2016–2019 projektu „W poszukiwaniu transdyscyplinarnej synergii: przełomy gospodarcze Polski z perspektywy historyczno-przyrodniczej na tle europejskim”. Jego częściowe wyniki wraz z tezami zawartymi w powyższych referatach opublikowane zostały w poprzednim numerze rocznika „Studia Geohistorica”¹. ■

Michał Gochna
(Warszawa)

¹ A. Izdebski, *Wahania warunków klimatycznych jako katalizator zmiany społecznej w społeczeństwach historycznych*, „Studia Geohistorica”, 7, 2019, s. 7–16; M. Kozłowska-Szyc, *Wysokość plonów rolnych w dobrach królewskich dawnej Polski w latach 1564–1665*, „Studia Geohistorica”, 7, 2019, s. 17–29; M. Lamentowicz, M. Karpińska-Kotaczek, P. Guzowski, A. Izdebski, S. Czerwiński, K. Marcisz, M. Gałka, D. Łuców, M. Słowiński, P. Kotaczek, *Znaczenie wysokorozdzielczych wielowskaźnikowych (multi-proxy) badań paleoekologicznych dla geografii historycznej i historii gospodarczej*, „Studia Geohistorica”, 7, 2019, s. 30–55; S. Czerwiński, P. Guzowski, M. Karpińska-Kotaczek, M. Lamentowicz, M. Gałka, P. Kotaczek, A. Izdebski, R. Poniat, *Znaczenie wspólnych badań historycznych i paleoekologicznych nad wpływem człowieka na środowisko. Przykład ze stanowiska Kazanie we wschodniej Wielkopolsce*, „Studia Geohistorica”, 7, 2019, s. 56–74.